

hvor de Folk skulde kunne flytte hen, der have de mange Børn.

Nu kunde det ærede Medlem ganske vist sige: Ja, men de Folk, som have de store Børneflokke, ere for største Delen Folk, som ikke ere i Stand til at indskyde Penge i saadanne Foreninger. Jeg skal dertil oplyse, at i alt Fald hidtil har det været saaledes, at de Mænd, der have dannet de forskellige Foreninger — de kaldes jo i Reglen Hundredmandsforeninger, enten der er flere eller færre end hundrede i dem — og paa det Grundlag, der er givet disse Foreninger, sætte Opførelse af Huse i Gang, have indskudt saa lidt, at der ikke er nogen Tvivl om, at enhver, der ikke ved Sygdom eller andet Uheld er sat uhyre langt tilbage, saa han er lige ved at komme under Fattigvæsenet, maatte være i Stand til at være med. Det har nemlig vist sig, at den Kredit, Statskassen giver gennem sit Tilsagn om Laan, giver de paagældende en saa god Medgift, at de næsten med den alene ere i Stand til at skaffe alt det øvrige til Veje, som er nødvendigt for at opføre disse Boliger. Jeg skal dermed paa ny anbefale Forslaget under Nr. 2 og udtale min store Tvivl og Reservation over for Forslaget under Nr. 3.

Finansministeren (Hørring): Jeg vil først udtale mig om Lovforslaget under Nr. 3 paa Dagsordenen, som gaar ud paa at paalægge Kommunalbestyrelserne en Forpligtelse til at tilvejebringe Boliger for Arbejderne, naar visse Betingelser ere til Stede. Disse Betingelser ere i og for sig ret vage, saaledes som de ere anførte i Forslaget, de gaa ud paa, at naar det viser sig, at der er Mangel paa passende Boliger for Arbejdere, eller der af andre Grunde er Vanskeligheder for disse Klasser ved at skaffe sig passende Boliger, skal Kommunalbestyrelsen tilvejebringe dem. Om disse Betingelser ere til Stede, vil jo altid være afhængigt af et Skøn, og det vil jo være tilfældigt, om en Kommunalbestyrelse er saaledes sammensat, at den vil være mere eller mindre villig til at skønne, om Trangen er til Stede, men at det Tilfælde ogsaa kan komme til at foreligge, at man vil anerkende, at Forpligtelsen er der, tvivler jeg ikke paa. Jeg er for mit Vedkommende meget imod, at der paalægges Kommunalbestyrelserne en saadan Forpligtelse. Det er et Indgreb paa et Omraade, som jeg synes maa være undergivet det private Initiativs Virksomhed; man skal ikke gribe ind i den private Virksomhed med Hensyn til Opførelser af Boliger, derved forrykkes

meget let Forholdene. Jeg tror heller ikke, at det er saaledes, som det ærede Medlem for Randers Amts 2den Valgekreds (Knudsen), der var Ordfører for dette Forslag, omtalte, at her forelaa en ligefrem Nødtilstand med Hensyn til Mangel paa Boliger, det er der ikke Tale om, men der er Tale om, at der kan være Vanskeligheder ved at skaffe Boliger til Arbejderne. Men er det virkelig saa, at der er Mangel paa Boliger, saa er jeg ikke i Tvivl om, at denne Mangel vil blive rettet i Løbet af forholdsvis kort Tid, at der vil komme tilstrækkelige Boliger til Stede, fordi det altid vil kunne betale sig at opføre ny Boliger. Saaledes er det ogsaa i Virkeligheden gaaet hidtil, det er ikke mange Gange, hvor vi her i Kjøbenhavn have kendt en ligefrem Nødtilstand med Hensyn til Boliger; det har været et meget sjældent indtræffende Fænomen, medens man nok kan sige, at Arbejderbefolkningen altid vil have nogen Vanskelighed ved at skaffe sig passende Boliger, navnlig naar passende tages i den Forstand, at det er Arbejdernes Krav i saa Henseende, der skulle fyldestgøres. Jeg tror, som sagt, ikke, at man skal indlade sig herpaa.

Jeg er i øvrigt ikke saa meget enig med det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 6te Valgekreds (Alberti) i hans Betragtning af, hvad der vilde ske, naar man gik til at bruge den Bestemmelse, som her er stillet op i dette Forslag, at Kommunen skulde tilvejebringe de paagældende Boliger. Det ærede Medlem gik ud fra, at Kommunen i og for sig vilde bygge lige saa dyrt, som private Folk vilde bygge, og at der for saa vidt ikke kom en Tilstand frem, hvor der var Forskel paa Bygningernes Pris. Det tror jeg ikke er Forholdet, og navnlig da ikke under de nuværende Pengeforhold, saaledes som jeg forstaar det paagældende Lovforslag. Jeg forstaar det nemlig saaledes, at naar en Kommunalbestyrelse gaar til at opføre Arbejderboliger i Henhold dertil, er Staten forpligtet til at yde Kommunalbestyrelsen Laan for det fulde Beløb, som Opførelsen af Bygningerne koste, og er det Tilfældet, vil Kommunalbestyrelsen ganske vist komme til at arbejde med meget billige Penge i Forhold til, hvad de private komme til at arbejde med. De private ville jo nu komme til at betale høje Renter. Kreditforeningsobligationer 7de Serie til 4 pCt. staa nu i 92, og derved faar man kun omtrent Halvdelen af de Penge, der skal bruges, Resten af Pengene maa betales endnu dyrere. Men efter dette Forslag skal Staten yde Laan